

Itä-Suomen alueelliset sosiaali- ja terveystalitiikan
kehittämispäivät 27.-28.8.2008, Joensuu

Kunnanjohtaja Pauli Vaittinen,
Polvijärvi: Pieni kunta takaa
palvelut – onko koolla merkitystä?

LÄHTÖKOHTIA

- ◆ Kuntien tehtävät Suomessa hyvin laajat
- ◆ Kunnilla itsehallinto ja päätösvalta kuntalaisilla
- ◆ Hyväksymme periaatteen, että suomalainen yhteiskunta pitää huolta jokaisesta kansalaisestaan
- ◆ Kehitys johtanut kansakoulusta ja köyhäinhoidosta nykyisiin monipuolisiin palveluihin
- ◆ Jokainen kunta rakentaa oman tulevaisuutensa, kunnan perustamisajankohta ei ole ratkaiseva
vrt. Rooma!

- ◆ Kunnan tehtävät laajentuivat erityisesti 1970- ja 1980-luvuilla esim.
 - ◇ Peruskoulu
 - ◇ Kansanterveysyö
 - ◇ Vapaa-aikatoimi

- ◆ Kustannuksiin perustuva valtion-osuusjärjestelmä takasi aiemmin palvelut ja kunnan kannatti kehittää palvelujaan

- ◆ 1990-luvun alussa toteutettu valtion-osuus uudistus eriytti toimintaa ja taloutta

- ◆ Laman vaikutukset kuntien talouteen ja toimintaan merkittävät muun muassa valtionosuusleikkausten kautta

- ◆ Sosiaali- ja terveystoimi suurin toimija kunnissa
- ◆ Merkittävimmät tulot valtionosuudet ja verotulot
- ◆ Jatkossa maksutulojen osuus tulee kasvamaan
- ◆ Paineita normiohjauksen laajentamiseen on – ei oikea tie

KUNTIEN TALOUS- JA TOIMINTA-POLITIIKASTA

- Kunnat ovat hyvin erilaisia
- Esimerkkinä Pohjois-Karjalan kuntien vuosikatteet vuodelta 2007
- Jokaisessa kunnassa on omat toimintaperiaatteet korostaen jatkuvuutta
- Kunnan toiminnan on oltava suunnitelmallista
- Kuntien asukasrakenne, palvelutarpeet, tulopohja ja taloudellinen asema hyvin vaihteleva
- Esimerkkinä Pohjois-Karjalan kuntien alijäämät

- Alijäämä on yhtä kuin ennakoita syötyä tulevaisuutta
- Kunnan koko ei takaa hyviä palveluja – mutta ei myöskään estä hyviä palveluja
- Taloudellisissa vaikeuksissa sekä suuria että pieniä kuntia
- Nykyinen valtionosuusjärjestelmä takaa kohtuulliset kunnalliset peruspalvelut
- Valtionosuusjärjestelmä tasaa kuntien välisiä taloudellisia eroja, mutta kunnan tuloja tarkasteltava yhteen laskien verotulot ja valtionosuudet/asukas
 - Huom! Kuntien verotuloja ei tasata 100%:iin

- Kuntien tuloveroprosenteissa iso hajonta eli viiden prosenttiyksikön ero vuonna 2008
- Kuntien johtaminen on hyvin haasteellista
- Kaikkea kunnan toimintaa, myös sosiaali- ja terveystointa on ohjattava ja johdettava
- Kunnallisten palveluiden suoritehinnoissa huikeita eroja, vertailu monesti vaikeaa

EDELLYTYKSIÄ PIENEN KUNNAN VAHVUUKSILLE

- Kunnan tehtävät ja tulot on oltava tasapainossa
- Valtionosuusjärjestelmän on oltava oikeudenmukainen ja huomioitava erityisesti kuntalaisten palvelutarpeet, olosuhdetekijät ja tulopohjan
- Toiminnan järjestäminen on oltava taloudellista ja tehokasta
- Talousarviota ja toimintasääntöjä osattava käyttää toiminnan ja talouden ohjaamiseen
- Kunnallisten toimijoiden roolit pidettävä selkeinä; tarvitaan hyvä valmistelu ja päätöksentekoon pystyvät päättäjät
- On oltava kehittämis- ja tulevaisuudenuskoa

PIENEN KUNNAN VAHVUUKSIA

- Palvelut ja päätöksenteko lähellä kuntalaisia
- Kevyt organisaatio
- Hyvä reagoitiherkkyys asioihin
- Ei monia väliportaita
- Hallintokuntien välinen yhteistyö helppo järjestää
- Keskeistä on, missä ja minkälaiset ovat kuntalaisten saamat palvelut
- Ratkaiseva asia on, kenen käsissä on toiminnan ja talouden ohjaus

- Pieni kunta turvaa toiminta-
edellytyksensä harjoittaessaan
vastuullista toiminta- ja talous-
politiikkaa ja valtiovallan huolehti-
essa omasta oikeudenmukaisesta
rahoitusosuudestaan palveluihin
- Palveluyhteistyön malleja on
mahdollista kehittää nykyisestä
- Tulevista kunnallisista palveluista
päätetään taloudellisten voima-
varojen määrän ja talousohjauk-
sen sekä toiminnan johtamisen
kautta
- Hyvä yhteistyö kolmannen sektorin
kanssa mahdollista
- Keskeistä on, missä ja minkälaiset
ovat kuntalaisten saamat palvelut
ja tämä korostuu erityisesti
maaseudulla